Sygdomme og skadedyr i bælgsæd

Ghita Cordsen Nielsen

SEGES INNOVATION

STØTTET AF Planteafgiftsfonden

Godkendte midler – hvor er der udfordringer?

Afgrøde	Svampemidler	Skadedyrsmidler
Hestebønner	Amistar, Folicur Xpert EC 240, Orius Gold, Pictor Active, Serenade ASO, Signum, Taegro	Lamdex, Pirimor 500 WG
Ærter	Amistar, Serenade ASO, Signum, Taegro	Lamdex, Pirimor 500 WG
Lupiner	Switch 62,5 WG, Serenade ASO, Taegro	Ingen

Blå farve: biologiske midler med bakterien Bacillus amyloliquefaciens (mindre anvendelser)

SEGES INNOVATION

Chokoladeplet og rust de vigtigste sygdomme i hestebønner

Bekæmpes ved 5-10 procent angrebne planter

SEGES INNOVATION

Merudbytte 0,5 l Pictor Active hestebønner (beh.14 dage efter st. 65 ca. 2/7), 23 Landsforsøg 2020-2025

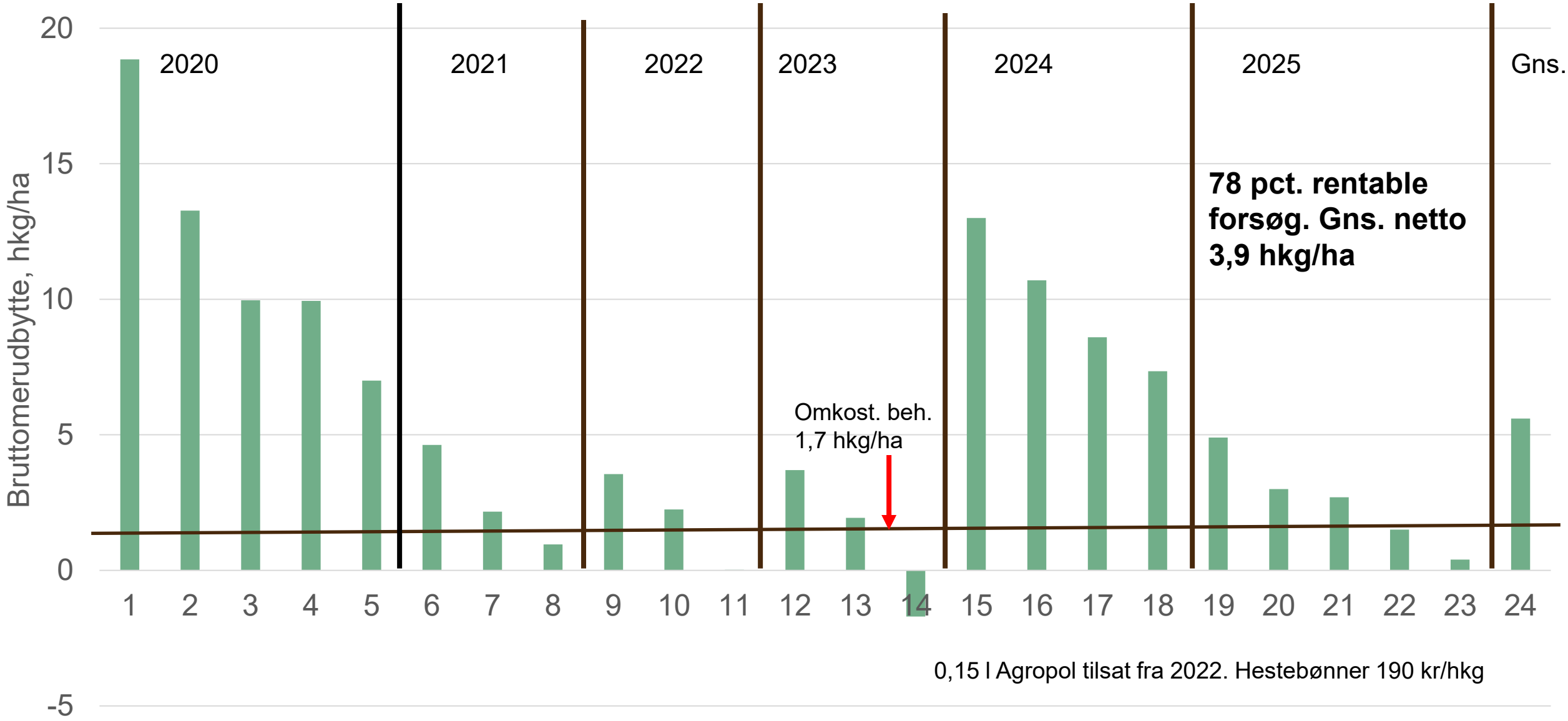

0,15 l Agropol tilsat fra 2022. Hestebønner 190 kr/hkg

Løsninger svampebekæmpelse hestebønner

Løsning	Tæller i triazolregnskab i st. 60-69, pct.
0,5 Pictor Active	0
0,5 Amistar	0
0,5 Folicur Xpert EC 240	80
0,25 Pictor Active + 0,25 Amistar	0
0,25 Pictor Active + 0,25 Folicur Xpert EC 240	40
0,25 l Pictor Active + 0,3 Orius Gold	60
0,25 Amistar + 0,25 Folicur Xpert EC 240	40
0,25 Amistar + 0,3 Orius Gold	60

SEGES INNOVATION

Vikkeskimmel kommer ofte tidligt

Når vikkeskimmel som th. optræder med brunrøde områder, forveksles angreb tit med andre svampe

SEGES INNOVATION

Hestebønnesorter, vikkeskimmel, 15 sorter, 6 lokaliteter 2022

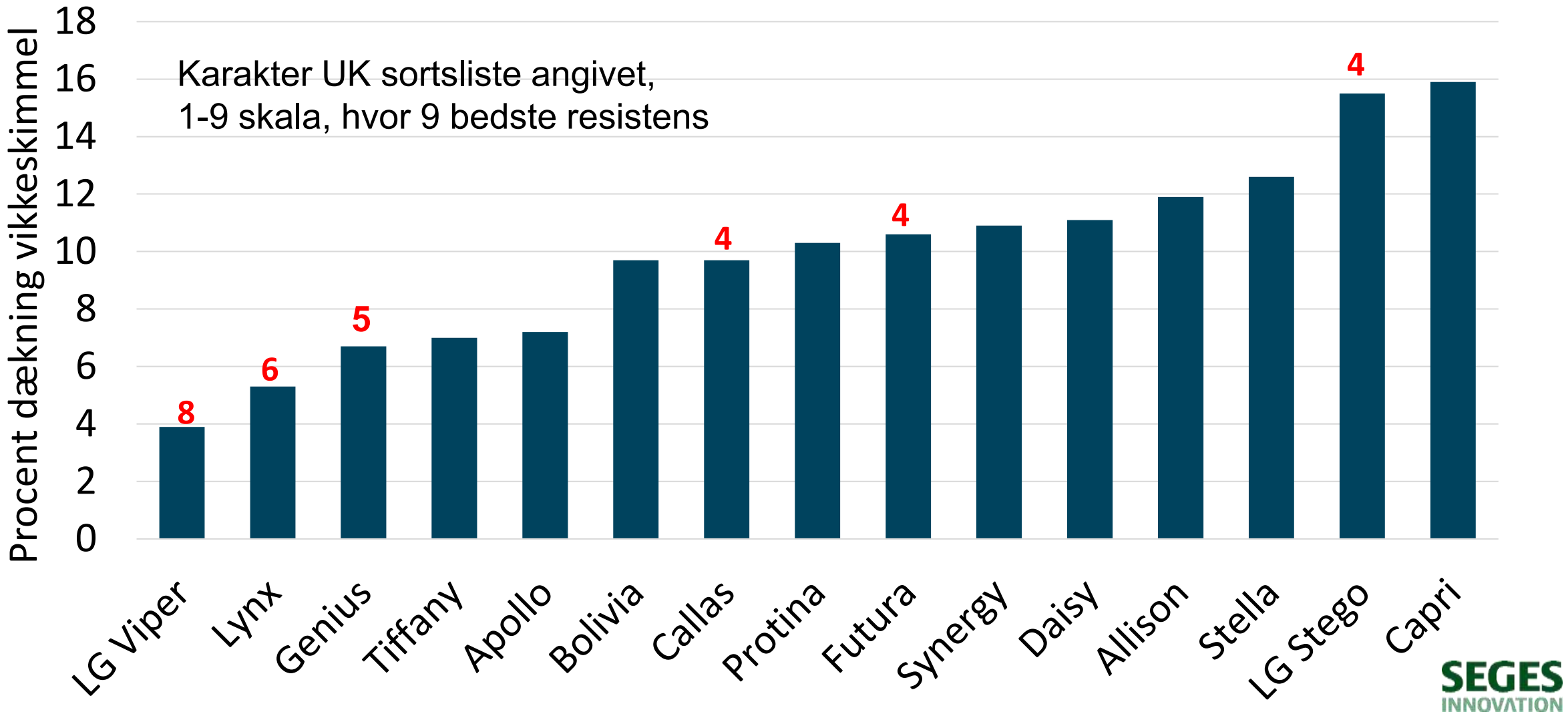

SEGES INNOVATION

Svampebekæmpelse i ærter

- Seneste landsforsøg med svampebekæmpelse i ærter fra 2006.
- Amistar og Signum godkendt.
- Ærtesyge, gråskimmel og ærteskimmel vigtigst.
- Relativ svage angreb de senere år.

Ærtesyge på bælge

SEGES INNOVATION

Meldug i ærter - mere udbredt end normalt i 2024 og 2025

Foto 2. juli 2025

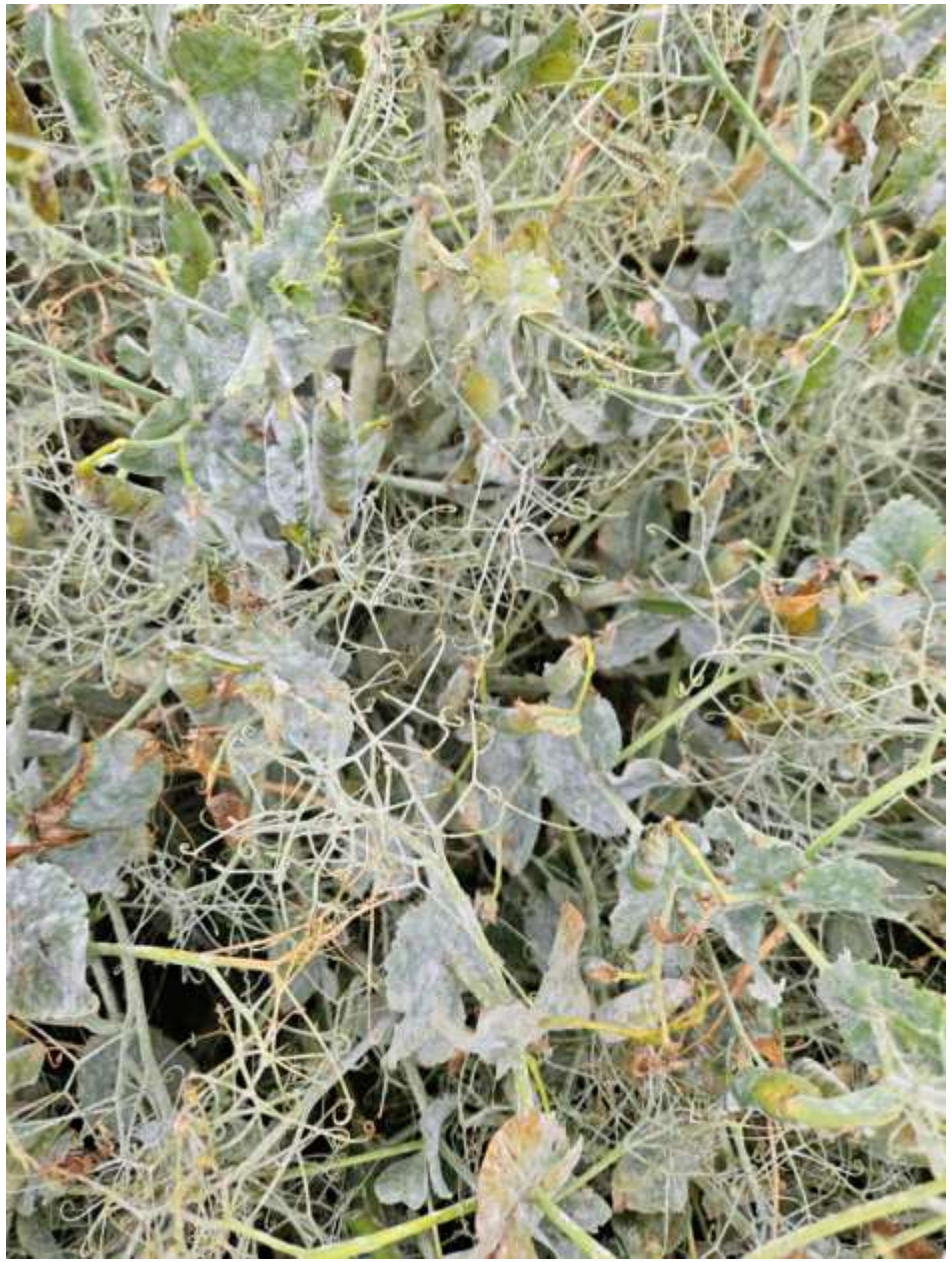

Foto juli 2024

SEGES INNOVATION

Meldug i ærter

- Tidligere set meldug i sene hold konservesærter. Mest angreb ved sen såning.
- Trives i varmt, tørt vejr med kølige nætter med dug.
- Op til 25-50 pct. tab ved tidlige angreb i varme lande. Ingen danske data.
- Sortsforskelle i modtagelighed:
  - 3 modtagelighedsgrupper på engelsk sortsliste,
  - ingen officielle danske data.
- Amistar og Signum lav effekt.
- Kan forsøge at få en mindre anvendelse, hvis angreb hyppigere.

SEGES INNOVATION

Kløverskimmel i smalbladet lupin – der er sortsforskelle

Fotograferet 11. juli

SEGES INNOVATION

Smalbladet lupin, kløverskimmel, 6 sorter, 2 lokaliteter 2022

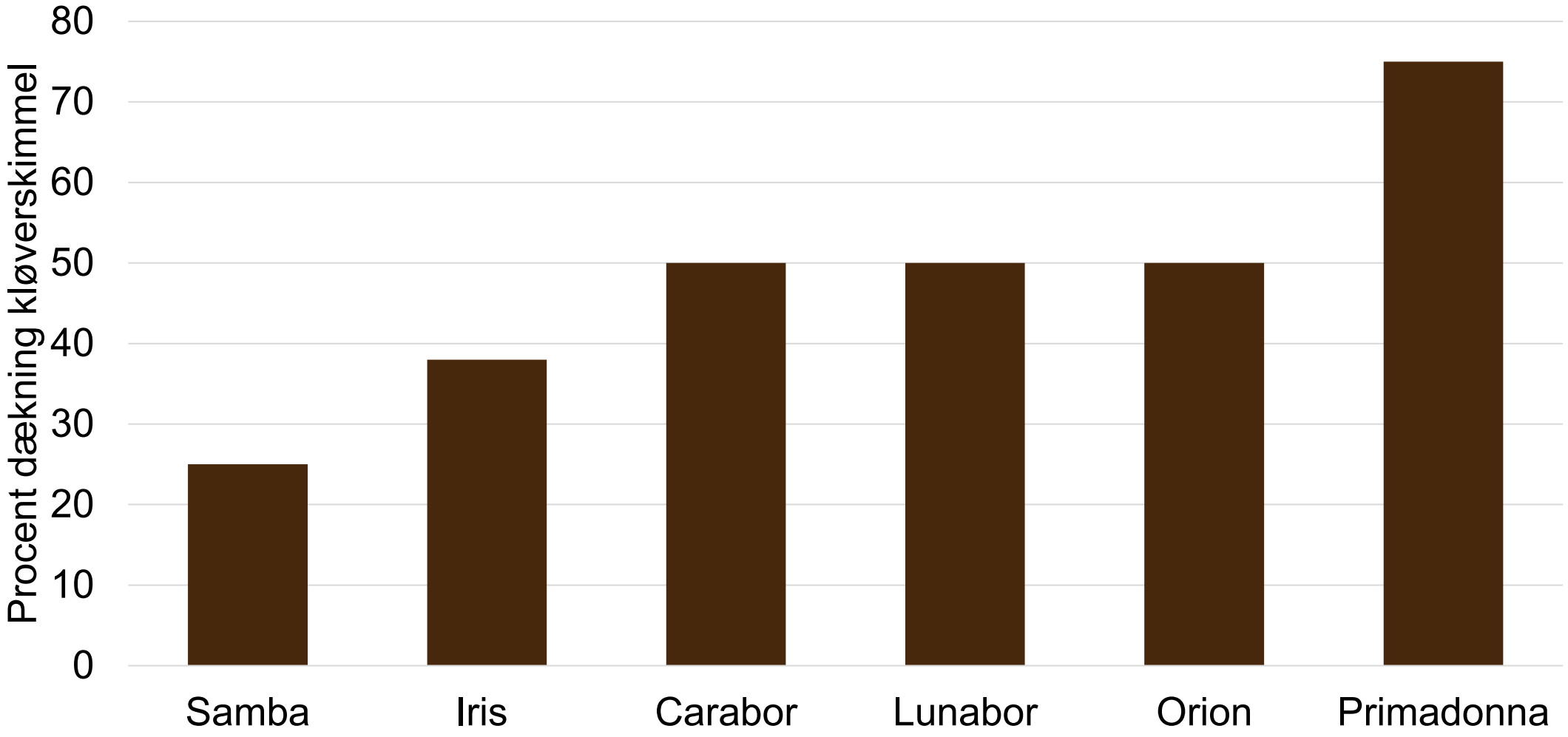

SEGES INNOVATION

Skadedyr med de største tab ved manglende bekæmpelse

Afgrøde	Skadedyr
Kartofler	Cikader*, bladlus (læggekartofler)
Raps	Rapsjordlopper, skulpesnudebiller
Korn	Bladlus sommer og efterår (havrerødsot), bygfluer vårhvede
Roer	Bladlus
Hestebønner og ærter	Bladlus
Frøafgrøder	Snudebiller kløver, glimmerbøsser korsbl. frøafgrøder, aksløber og engrapgræsgalmyg frøgræs, m.fl.

*Mospilan 20 SG kan anvendes mod cikader

SEGES INNOVATION

Bladlusbekæmpelse hestebønner st. 65-67, uddrag 2 landsfs. 2025

Behandling	Bede-bladlus (0-10 skala)	Ærte-bladlus (0-10 skala)	Udbytte og merudb., hkg/ha	Bede-bladlus (0-10 skala)	Ærteblad-lus (0-10 skala)	Udbytte og merudb., hkg/ha
	1 fs. kraftige angreb			1 fs. meget kraftige angreb		
Ubehandlet	6,3	0	**40,7**	4,3	6,3	**8,5**
0,3 Lamdex	4,3	0	10,6	3,8	6,8	8,6
0,14 Teppeki	1,5	0	21,6 ←	1,0	1,0	43,6 ←
0,1 Teppeki	2,3	0	18,6	2,5	2,5	37,0
LSD			5,7			7,5

Teppeki ikke godkendt i hestebønner og forbudt pr. 31. august 2026

Forsøget på Lolland med meget kraftige angreb i 2025. Der var først kraftige angreb af bedebladlus og herefter af ærtebladlus. Fotos: Louise Lund, VKST

SEGES INNOVATION

Hvad kan hjælpe os mod skadedyr?

- Godkendelse af nye insekticider?
- Godkendelse af nye alternative midler?
- Forædling af tolerance/resistens?
- Ændret dyrkningsteknik?

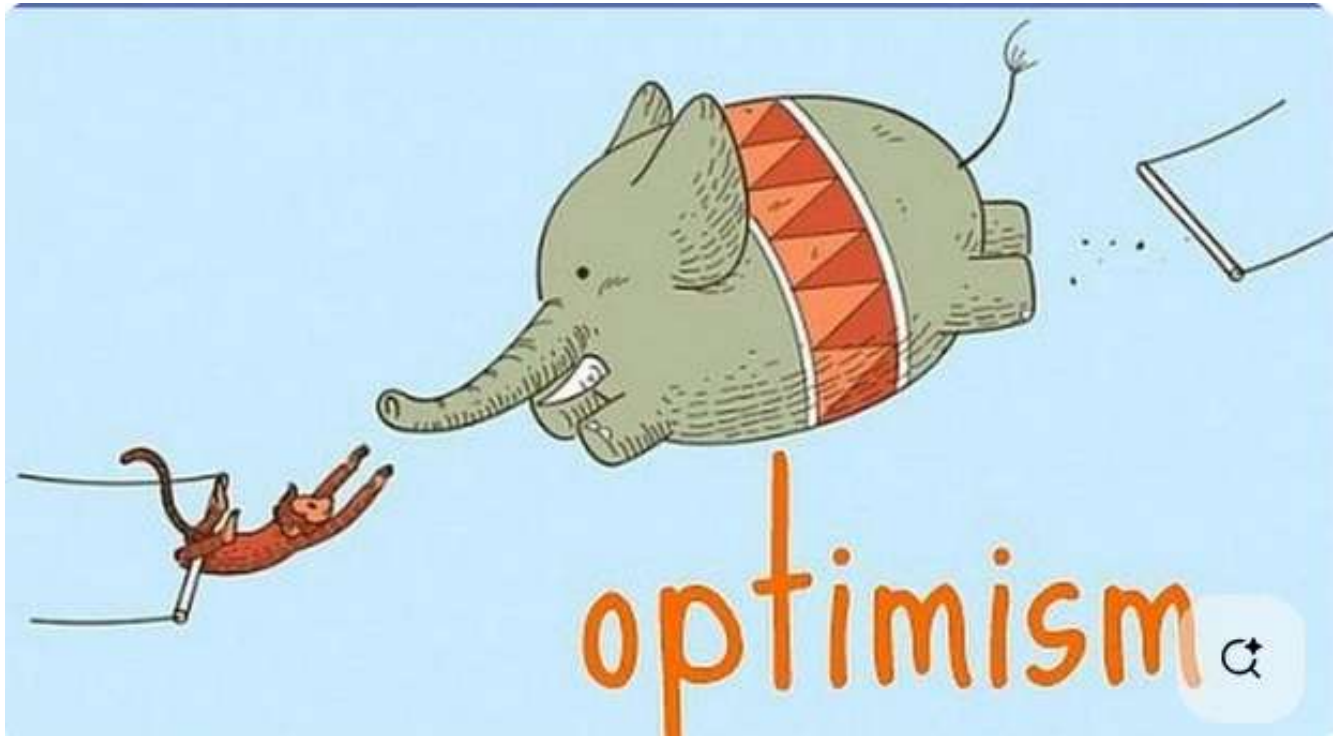

SEGES INNOVATION

Bønnefrøbiller

- Kvalitetsforringelse, men sjældent udbyttetab.
- Skadedyrsmidler kun meget begrænset effekt.
- Engelske forsøg: mindre angreb ved sen såning, men også udbyttetab.
- I England mest angreb i vinterhestebønner.

SEGES INNOVATION

Sådato og angreb af bønnefrøbiller i ialt 144 hestebønnemarker, engelske data PGRO

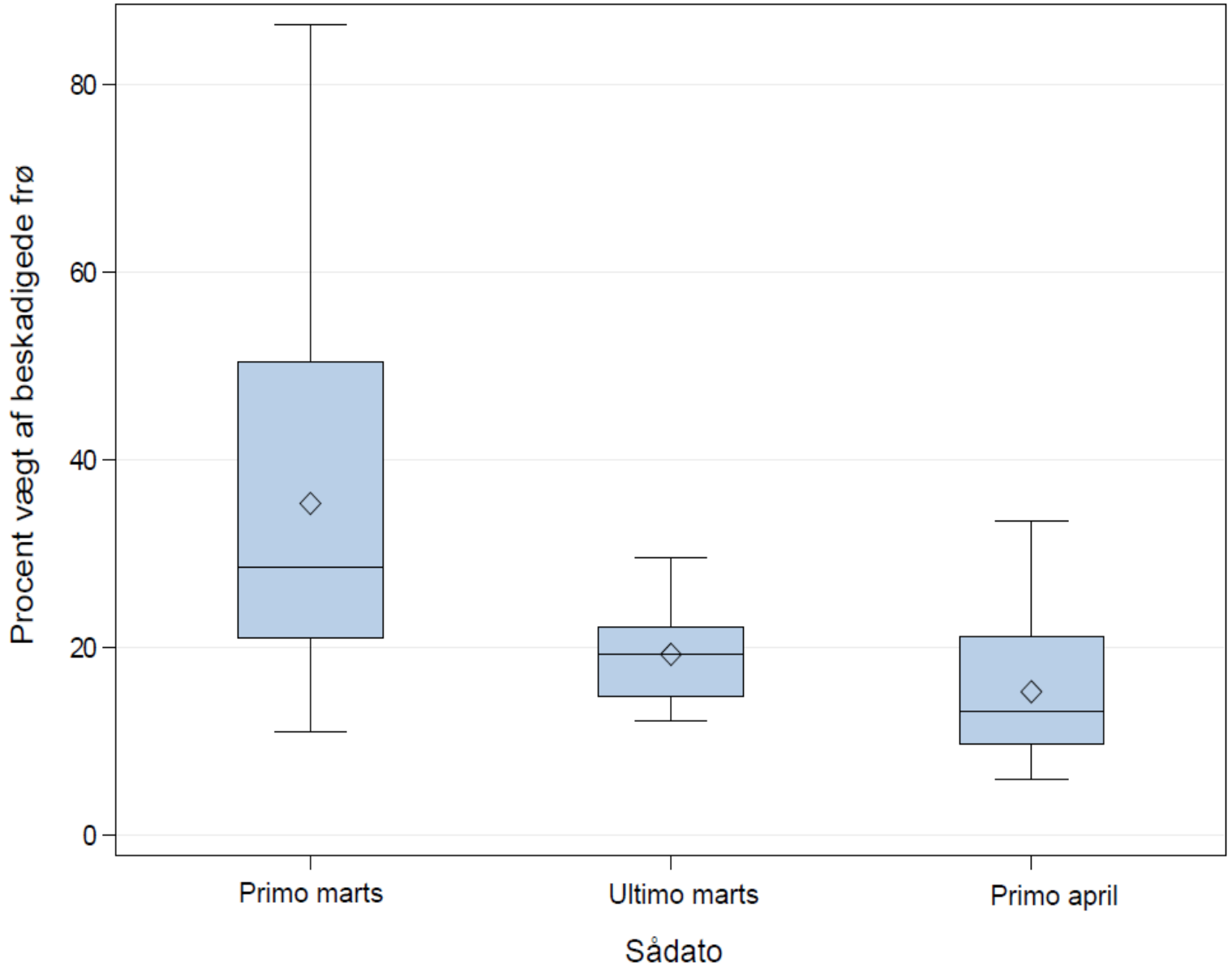

Effekt af artsblandinger/samdyrkning

- Flere forsøg: færre skadedyr ved samdyrkning.
- Landsforsøg 2024-2025 (Planteafgiftsfonden): færre bladlus ved samdyrkning af byg/ært.
- Pris for rensning af ærter/hestebønner/lupin fra korn 20-35 kr/hkg.

Landsforsøg 2025 med skadedyr i byg/ært blanding hhv. i ren byg og ært

SEGES INNOVATION

Andre forsøg med dyrknings-teknik i bælgplanter

- Randzone med tidligt sådede ”fangplanter” af hestebønner eller vikke- og Lathyrus-arter mod bønnefrøbiller og bladlus.
- Etablering af blomsterstriber, der opformerer nyttedyr mod bladlus og bønnefrøbiller.
- Naturlige dufte til at lokke bønnefrøbiller i fælder.

Blomsterstribe til opformering nyttedyr mod bladlus og bønnefrøbiller i hestebønner. Foto: PGRO, England

Forsøg med naturlige dufte til at lokke bønnefrøbiller i fælder. Foto: Chloë Raderschall, Sveriges Landbrugsuniversitet

Mest tabsgivende sædskiftesygdomme i ærter og hestebønner

Ærterodråd (Aphanomyces euteiches)

Hestebønnerodråd (Phytophthora pisi) (th. og i midten). Pt. ikke påvist i DK.
Foto M. Wikström, Agroplantarum, Sverige

SEGES INNOVATION

Sædskiftesygdomme i bælgplanter

	Skadegører	Angriber også	Anbefalet antal frie år
Ærter	Ærterodråd	Lucerne, fodervikke, linser	5
	Hestebønnerodråd	Hestebønner, fodervikke, linser, kikærter	5
	Sct. Hanssyge		5
	Knoldbægersvamp	Raps, hestebønner, lupin, kartofler m.fl.	3
	Ærtesyge (jordbåren smitte)		5
	Ærteskimmel (jordbåren smitte)		5
Heste-bønner	Hestebønnerodråd	Ærter, fodervikke, linser, kikærter	5
	Knoldbægersvamp	Raps, ærter, lupin, kartofler mfl.	3
	Vikkeskimmel (jordbåren smitte)		5
Lupin	Knoldbægersvamp	Raps, ærter, hestebønner, kartofler m.fl.	3

Prognose for ærterodråd i Canada

- I Canada udviklet ”Aphanomyces Risk Evaluation App”.
- Angiver risiko for angreb på markniveau, og om dyrkning til- eller frarådes.
- Flg. data indgår:
  - år med dyrkning af modt. afgrøder (fastlagt via satellitter),
  - nedbør i maj-juni i år med modt. afgrøder,
  - biologi ærterodråd.

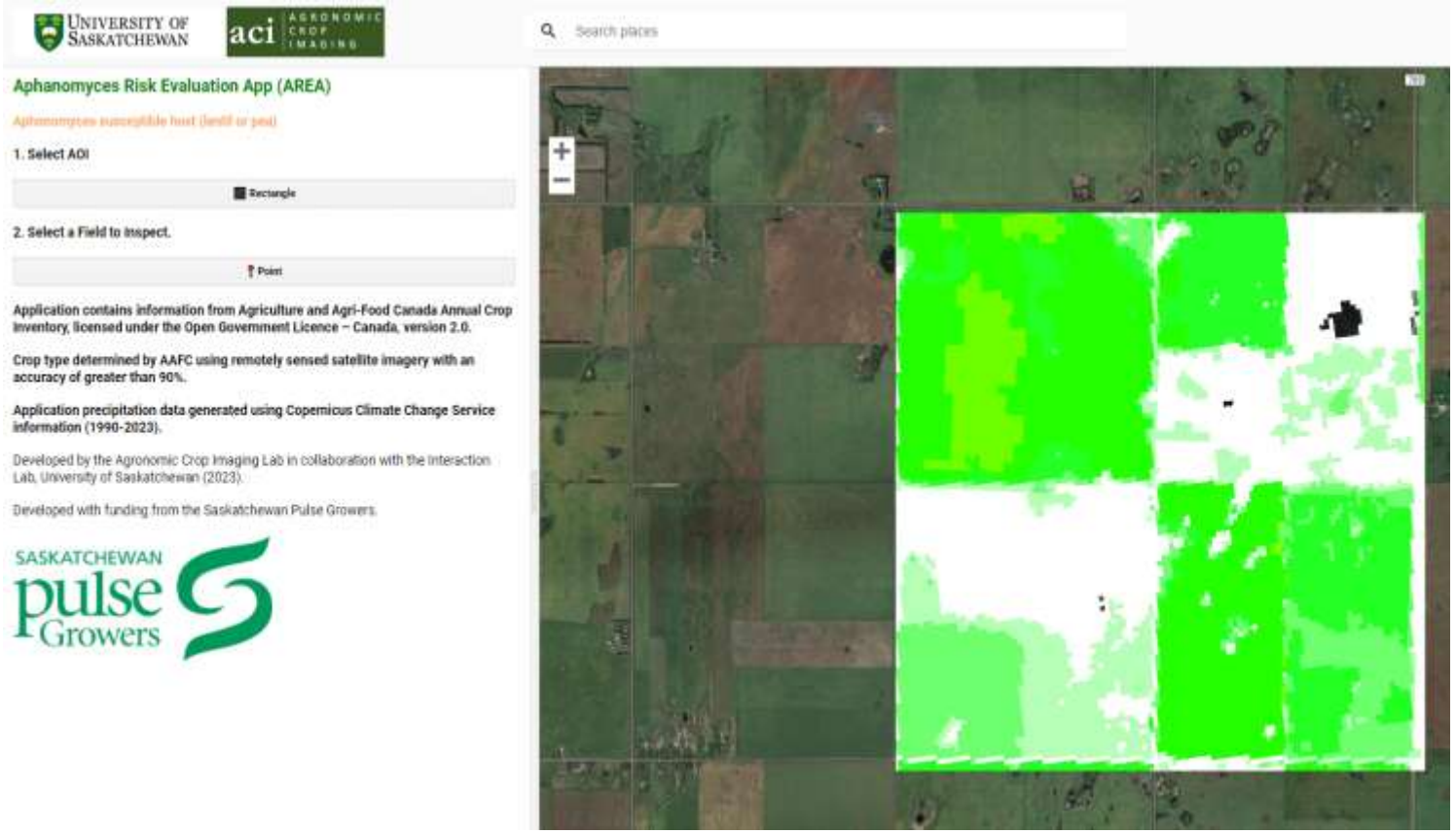

SEGES INNOVATION

Tak for opmærksomheden